

Viisi itäisten kylien tunnettua erityisosaajaa

Feodor Maksimainen

Erämaakylissä suuret metsästäjät olivat kuuluisuuksia, olihan metsän vilja siellä hyvin tärkeää sekä ravintona että kauppatavarana. Vuottoniemeläinen Feodor Maksimainen (1882–1943) oli alun perin kauppias ja sittemmin nimenomaan erikoisen taitavana metsästäjänä tunnettu eränkävijä. Vuoteen 1938 mennessä Feodor oli laskujensa mukaan kaatanut 61 karhua, 19 ilvestä, seitsemän ahmaa, 118 hirveä ja peuraa, 300 näätää, 500 kettua ja muuta pienempää riistaa. Susia hän kaatoi vain yhden, koska sen kiinni hiihtämistä hän piti itselleen liian rankkana. Feodorilla oli niin hyvä näkö, että hän pystyi erottamaan jo kaukaa eri lintulajit. Joensuun rajavartioston komentajan Erkki Raappana metsästi mielellään Feodor Maksimaisen kanssa lähes koskemattomissa erämaissa, joissa salomaiden konkari ei karttaa tai kompassia tarvinnut.

Feodor Maksimainen metsästysreissulla. Kuva on peräisin Erkki ja Sylvia Raappanan yksityiskokoelmista, jotka on tallennettu Kansallisarkisto Joensuuhun. Feodor Maksimainen tunsi niin rajantakaiset kuin Vuottojärven ympäristön salomaat. Metsästyksen, kalastuksen ja venäjän-kielen hän oli oppinut lähellä sijainneiden Pahkalammin ja Megrin munkeilta.

Hukka-Pekka Ikonen

Pekka Ikonen (1875–1940) syntyi Lokanlahdella ja muutti sieltä Lutikkavaaraan. Hukka-Pekka ampui vain kaksi sutta. Hän tuli kuuluisaksi, kun oli hiihtänyt kiinni 52 ilvestä elävänä. Nämä ilvekset siirrettiin ulkomaisiin eläintarhoihin. Yli 200 ilvestä hän saalisti ampumalla tai raudoilla turkkien takia. Saaliiksi karttui myös mittava määrä karhuja, metsäpeuroja, hirviä, ahmoja ja pienriistaa. Metsästystaitojensa ohella Hukka-Pekka oli taitava käsistään: hän muurasi uuneja, valmisti puuastioita ja suksia sekä osasi tehdä suutarintöitä. Hän niitti mainetta myös tietäjänä ja parantajana.

Pekka Ikonen eli Hukka-Pekka poikansa Valtterin ja saaliidensa kanssa Möhkön rautaruukin Pytingin pihassa, 1920-luku. Kuva Rudolf Salomaa, Ilomantsin Museosäätiö.

Irinja Arhipoff

Vanhoilla päivillään kuuluisuuteen nousi karjalaiseen kulttuuriperintöön kuuluvien itkuvirsien taitaja Irinja Arhipoff (os. Antonoff, 1864–1934). Irinja, myös Irokki kutsuttu, oli kotoisin rajan takaa Porajärven Klyyssinvaarasta. Hän tuli metsänvartija Petri Arhipoffin vaimoksi Megriin, ja pariskunta sai kahdeksan lasta. Irinja Arhipoffin laulatettiin ja hänen virsiään kirjoitettiin muistiin vuonna 1927. Taidokkuutensa ansiosta hänelle myönnettiin pieni valtioneläke samana vuonna. Arhipoffia kutsuttiin esiintymään Helsingin laulujuhille vuonna 1931. Hän esiintyi samana kesänä myös Ilomantsissa Karjalan Sivistysseuran Runonlaulajapatsaan paljastustilaisuudessa.

Itkijä Irinja Arhipoff vuonna 1923. Itkuvirsiä on lauletu osana hää- ja hautajaisseremonioita.

Kuva kansanmusiikintutkija A.O.Väisänen.

Fekli Martiskainen (os. Arhipoff, 1889–1957)

Liusvaaraan avioitunut, viimeiset vuotensa Putkelassa asunut Fekli-tytär peri äitinsä Irinjan lahjan itkuvirsien laulajana ja laatijana. Kovaan työhön Fekli tottui tyttöinänsä nuotanvedosta ja malminseulonnasta lähtien. Vieraanvaraisena emäntänä hän kestiti ystävänsä karjalaiseen tapaan ylenpalttisesti ja sen jälkeen vielä itki ilmoille ystävän surutkin. Hänen tyttärensä jatkoi perinnettä laulamalla itkuvirren äitinsä hautajaisissa.

Fekli Martiskainen kertaa lankaa kertainkodalla ja kertainvärttinällä kesällä 1937 kotonaan Ilomantsin Liusvaarassa. *Kuva Väinö Hämäläinen, Nurmeksen museo.*

Sanni Purmonen

Melaselän kylästä oli kotoisin Sanni Purmonen (os. Palviainen, 1899–1998), yksi viimeisistä rajakarjalaisista runonlaulajista ja itkuvirsien taitajista. Muamoksi kutsuttu Sanni lauloi istualtaan ja kehäsi samalla pellavaa kuosalilla ja värttinällä. Vanhalla iällä hän esitti omaksi ilokseen Parppeinvaaralla vierailleille matkailijoille kotinsa rappusilla kotona oppimiaan kansanlauluja. Laulut olivat enimmänsä surusta, mutta laulaja luonteeltaan hyvin iloinen persoona.

Serkukset Sanni Purmonen ja vas. Veera Karhapää Parppeinvaaralla Sannin kotipirtin portailla, 1990-luku. *Kuva Anne-Mari Tiaisen kokoelma.*

